

Особливості вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» у поєднанні із ШІ

Актуальність теми дослідження. У статті розкривається необхідність та своєчасність введення передових досягнень науки і техніки на заняттях з дисципліни «Історія економіки та економічної думки», наведено приклади застосування ключових платформ штучного інтелекту з кінцевими цілями, які досягаються в результаті їх використання.

Мета статті заключається в шляхах і методах широкомасштабного використання ШІ в процесі викладання курсу «Історія економіки та економічної думки», виокремити спектр різних платформ, з зазначенням нюансів та ситуацій, в яких варто застосовувати той чи інший метод ШІ, що сприятиме формуванню у студентів важливих загальнопрофесійних компетенцій, ключовою з яких є сучасне економічне мислення.

Методи дослідження. У дослідженні використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: аналізу і синтезу – для узагальнення вітчизняних праць з методики викладання курсу «Історія економіки та економічної думки»; історико–логічний метод – для відтворення еволюції господарської системи та економічної думки від античності до сучасності з акцентом на український та будівельний контекст; порівняльний аналіз – для встановлення традиційних методів викладання з можливостями інтеграції освітніх і візуалізаційних платформ ШІ; системний підхід – для розгляду курсу як елемента освітніх програм КНУБА й оцінки його ролі у формуванні сучасного економічного мислення та професійних компетенцій; метод моделювання – при симуляції криз, побудова таймланів, візуалізація економічних шкіл.

Результати дослідження полягають у тому, що інтеграція платформи штучного інтелекту (ChatGPT, Google Gemini, Midjourney тощо) при викладанні курсу «Історія економіки та економічної думки» в КНУБА підсилить формування сучасного економічного мислення, поглибить історико–економічний аналіз, розвине критичне мислення та навички роботи з даними, виробляючи створений матеріал більш наочним, інтерактивним і практикоорієнтованим при одночасній необхідності етичного й усвідомленого використання цих інструментів.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані у вищій школі, насамперед у процесі викладання курсу «Історія економіки та економічної думки» в КНУБА та інших закладах ВНЗ, що готують економістів, бухгалтерів, маркетологів, менеджерів, для модернізації освітніх програм за спеціальностями О71 «Облік і оподаткування», О75 «Маркетинг», О73 «Менеджмент», О51 «Економіка», розроблення методичних матеріалів з інтеграції ШІ–платформ в лекційні, семінарські і самостійні заняття.

Висновки. Історичний підхід до економіки озброїть студентів КНУБА знаннями закономірностей розвитку господарських систем, що дасть можливість глибше зрозуміти сучасні виклики та науково спрогнозувати їх розв'язання. Поєднання традиційних методик з етичним використанням ШІ та практичними завданнями (моделювання, аналіз кейсів, створення візуалізації тощо) зробить опанування курсу «Історія економіки та економічної думки» інтерактивним і практикоорієнтованим, формуючи у студентів розвинені аналітичні навички для впровадження в будівельній галузі.

Ключові слова: історія економіки та економічної думки, штучний інтелект (ШІ), інноваційна діяльність.

YULIA CHERNIAVSKA
INNA SERVATYNSKA

Features of studying the discipline «History of Economics and Economic Thought» in combination with AI

Relevance of the research topic. The article reveals the necessity and timeliness of introducing advanced achievements of science and technology in classes on the discipline «History of Economics

and Economic Thought», provides examples of the application of key artificial intelligence platforms with the ultimate goals achieved as a result of their use.

The purpose of the article is to identify ways and methods of large-scale use of AI in the process of teaching the course «History of Economics and Economic Thought», to highlight the spectrum of different platforms, indicating the nuances and situations in which it is worth applying one or another AI method, which will contribute to the formation of important general professional competencies in students, the key of which is modern economic thinking.

Research methods. The study used a complex of general scientific and special methods, in particular: analysis and synthesis – to generalize domestic works on the methodology of teaching the course «History of Economics and Economic Thought»; historical–logical method – to reproduce the evolution of the economic system and economic thought from antiquity to the present day with an emphasis on the Ukrainian and construction context; comparative analysis – to establish traditional teaching methods with the possibilities of integrating educational and visualization platforms of AI; systemic approach – to consider the course as an element of the educational programs of the KNUBA and assess its role in the formation of modern economic thinking and professional competencies; modeling method – when simulating crises, building timelines, visualizing economic schools.

The results of the study are that the integration of an artificial intelligence platform (ChatGPT, Google Gemini, Midjourney, etc.) when teaching the course «History of Economics and Economic Thought» at the KNUBA will strengthen the formation of modern economic thinking, deepen historical and economic analysis, develop critical thinking and data skills, making the created material more visual, interactive and practice-oriented, while simultaneously requiring the ethical and conscious use of these tools.

Field of application of the results. The results of the study can be used in higher education, primarily in the process of teaching the course «History of Economics and Economic Thought» at the KNUBA and other higher education institutions that train economists, accountants, marketers, managers, for the modernization of educational programs in the specialties O71 «Accounting and Taxation», O75 «Marketing», O73 «Management», O51 «Economics», the development of methodological materials on the integration of AI platforms into lectures, seminars and independent studies.

Conclusions. The historical approach to economics will equip KNUBA students with knowledge of the patterns of development of economic systems, which will allow them to better understand modern challenges and scientifically predict their solutions. The combination of traditional methods with the ethical use of AI and practical tasks (modeling, case analysis, visualization creation, etc.) will make mastering the course «History of Economics and Economic Thought» interactive and practice-oriented, forming in students developed analytical skills for implementation in the construction industry.

Keywords: History of economics and economic thought, artificial intelligence (AI), innovative activity.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток науки і техніки, в т.ч. в освітньому процесі на сучасному етапі висуває нові виклики при освоєнні теоретичного матеріалу у вищих навчальних закладах, а також шляхи його провадження в повсякденний вжиток та практичне застосування. З метою виключення бездумного використання нових застосунків студентами, носіїв штучного інтелекту, викладач, як педагог повинен навчити творчо та свідомо використовувати новітні винаходи, шукати взаємозв'язок історичних фактів і сучасного господарського життя суспільства на новому, більш ефективному рівні.

Аналіз досліджень і публікацій проблеми. Питанням методики викладання дисципліни «Іс-

торія економіки та економічної думки» приділено чимало уваги вітчизняними вченими–педагогами. Зокрема, варто зазначити праці Омельяненко О.П., Зінченко М.М. [1], Корсун І.М. [2], та багато інших, де справедливо окреслюються мета, завдання та традиційні методи вивчення дисципліни. Але в жодних методичних виданнях вивчення «Історії економіки та економічної думки» ми не знайшли методи застосування таких освітніх та візуалізаційних платформ ШІ як ChatGPT, Google Gemini, Google Bard, Midjourney та багато інших.

Мета статті заключається в шляхах і методах широкомасштабного використання ШІ в процесі викладання курсу «Історія економіки та економічної думки», виокремити спектр різних плат-

форм, з зазначенням нюансів та ситуацій, в яких варто застосовувати той чи інший метод ШІ, що сприятиме формуванню у студентів важливих загальнопрофесійних компетенцій, ключовою з яких є сучасне економічне мислення.

Виклад основного матеріалу. Дисципліна «Історія економіки та економічної думки» в КНУ–БА є частиною освітніх програм з обліку та оподаткування, маркетингу, економіки та менеджменту і адміністрування, спрямована на вивчення еволюції економічних систем і теорій. Вона допомагає формувати історичний світогляд студентів через аналіз ключових періодів розвитку господарства та думки, охоплює еволюцію економічних систем від античності до сучасності, з акцентом на український контекст та будівельну галузь народного господарства.

Мета курсу полягає в опануванні знань про історичний розвиток економіки світу та України, включаючи закономірності еволюції та революційні процеси в економічній думці. Завдання включають формування навичок аналізу економічних процесів у часовому та регіональному контексті.

Зміст дисципліни. Програма охоплює періодизацію історії економіки, господарство первісного суспільства, становлення цивілізацій, індустріальну епоху та сучасні трансформації. Окремі теми присвячені школам економічної думки, монополістичним тенденціям ХІХ–ХХ ст. та українським особливостям. Викладання відбувається через лекції, семінари та самостійну роботу.

Курс «Історії економіки та економічної думки», поряд із політичною економікою, закладає основу фундаментального економічного мислення для майбутніх фахівців – економістів, підприємців, менеджерів, фінансистів чи бухгалтерів тощо. Він розвиває вміння систематизовано оцінювати ключові економічні події. Вивчення цієї дисципліни значно збагачує економічну ерудицію спеціалістів, хоче осмислити принципи порівняльного аналізу розвитку економіки різних країн і формує навички швидкої, логічної та компетентної орієнтації при прийнятті економічних рішень. Відповідно, відстежуючи еволюцію форм економічного розвитку та аналізуючи становлення й функціонування господарських систем, історія економіки та економічної думки дозволяє не тільки простежити хід цих процесів, а й іти ті риси, які служать або наслідком соціально–економічних змін, або їх передумовою.

Саме це гарантує підготовку висококваліфікованих і освічених фахівців, які можуть об'єктивно зорієнтуватися при виборі економічних рішень.

Можливість підвищення рівня економічної освіти в Україні вимагає розробки стратегії та тактики викладання економічних дисциплін на основі національної концепції економічної освіти. В умовах трансформаційного розвитку України та поступової інтеграції до країн ЄС ключовою стає проблема адаптації змісту навчальної програми з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» до практики викладання в українських закладах за спеціальностями О51 «Економіка» та О71 «Облік і оподаткування».

Важливо сформувати у студентів цілісне уявлення про історичний розвиток господарства та економічної думки країн європейської цивілізації, систематизувати знання про сутність, форми, механізми функціонування та еволюцію господарських систем з позиції сучасних досягнень історико–економічної науки. Завдання включають курс забезпечення фундаментальної економічної підготовки фахівців з результатів передових здобутків історико–економічних дисциплін, формування принципів сучасного економічного мислення, поглиблення знань з економічної теорії, оволодіння методами історико–економічного аналізу економічних процесів і явищ у суспільстві тощо.

Для успішного виконання поставлених завдань студенти зобов'язані регулярно готуватися до семінарських занять та виконувати передбачені навчальним планом обсяги самостійної роботи.

Після опрацювання програмного матеріалу та завершення всіх компонентів навчального плану студент повинен знати:

- історичні форми господарських систем у суспільстві Європейської цивілізації та логіку їхнього розвитку;
- ключові етапи еволюції суспільного розподілу праці, форми власності на засоби виробництва, фундаментальні трансформації в техніці й технологіях виробництва та їх вплив на суспільне виробництво;
- історичні типи господарських одиниць (форм господарства), що забезпечували виробництво, їхню дієвість та фактори, які призвели до їхнього зникнення;
- функції держави та економічної влади в еволюції господарських систем на різних стадіях суспільного розвитку, головні інститути, що створювали умови

ІННОВАЦІЙНО–ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

для господарської діяльності, а також історію економічних реформ (інституційних трансформацій);

- еволюцію характеру та формування взаємодії господарських суб'єктів у різних економічних системах, значення обміну та його специфіку в господарському житті суспільства;

- природу та значення суспільних передумов виникнення ринкового господарства, його основні риси та роль конкуренції в розвитку ринкової економіки;

- провідні напрями та школи економічної думки, що відображають процеси господарського розвитку суспільств Європейської цивілізації;

- природу та значення суспільних передумов виникнення ринкового господарства, його основні риси та роль конкуренції в розвитку ринкової економіки;

- провідні напрями та школи економічної думки, що відображають процеси господарського розвитку суспільств в Європейській цивілізації;

- ключові історичні факти, події, статистичні дані, що ілюструють суспільне виробництво та ін.

Студенти повинні вміти використовувати отримані знання, зокрема:

- оцінювати наукову довершеність і внесок у розвиток економічної науки різних шкіл та напрямків економічної думки;

- використовувати історичний досвід організації господарського життя суспільств під час аналізу економічних процесів та явищ, урахувати вплив на них цивілізаційних чинників з боку політичної, соціальної, духовно–культурної сфер;

- виявити головний зв'язок та всю сукупність прямих і зворотних, вертикальних і горизонтальних взаємозв'язків на різних історичних етапах розвитку господарських систем та прогнозувати тенденції їхніх змін;

- відбирати, систематизувати факти і події з господарського життя суспільств, що мають історичне значення в його розвитку;

- знати основні віхи еволюції господарських систем суспільств Європейської цивілізації;

- збирати та обробляти економічну інформацію, працювати з різними її джерелами, здійснювати документальне оформлення;

- обґрунтовувати власний погляд на історичні події та факти, репрезентувати його публічно;

- застосовувати методи історико–економічної науки для дослідження економічних процесів і явищ тощо [1].

Українська економічна історія привертала увагу багатьох дослідників, які аналізували її ключові етапи – від Київської Русі до сучасності. На цьому довгому шляху були виділені основні характеристики та стовпи національної економіки. Ось деякі з них: аграрно–сировинний характер української економіки (найкращі чорноземи у світі) та вплив зовнішніх факторів і трансформацій в радянські і пострадянські періоди. Так, В.Смолій підкреслює синтетичний підхід до соціально–економічних процесів на українських землях усіх періодів, включаючи протодержавні утворення та особливу долю певних регіонів [3], Балабушевич Т.А., Баран В.Д, Баран В.К описують перехід від аграрно–феодальної моделі Гетьманщини (експорт худоби, зерна, горілки) до промислового розвитку ХІХст., з фокусом на фільварково–панщинну систему та урбанізацію. Н.Супрун аналізує економічні причини та наслідки Голодомору 1932–1933 рр. як інструменту радянської політики, що зруйнувала аграрний сектор [4]. Критично оцінювати знакові історичні факти вкрай важливо для розуміння сучасних економіко–соціальних процесів, їх причин та підґрунтя, тому що хто не знає історії, тому корегують географію, про це важливо пам'ятати. Досліджуючи суспільні явища студенти вчать не тільки описувати їх основні риси, а й, що є особливо значущим, прогнозувати подальший розвиток. Досягти цього можна лише з урахуванням історичного досвіду, заснованого на стійких закономірностях еволюції.

Історико–економічний аналіз корисний не тільки для виявлення загальних закономірностей розвитку ринків, а й для практичних маркетингових рішень. Маркетолог звертається до історії бізнесу на кожному етапі: від аналізу трендів до планування успіху та уникнення помилок минулого. Річний фінансовий звіт бухгалтера компанії, який здається суто технічним, значною мірою спирається на історичні дані про продажі, поведінку споживачів та ринкові цикли, від грамотної побудови якого буде залежати оптимізація ціноутворення та, врешті–решт, величина прибутку. Історія бізнесу – це також практичний інструмент менеджера для прогнозування ризиків та оптимізації процесів. Управлінські рішення ґрунтуються знову ж таки на аналізі річного звіту через призму минулих циклів для уникнення кризових прорахунків і підвищення ефективності команди. Економіст–кошторисник звертається до історії будівництва на кожному

етапі: від розрахунку норм і кошторисів до оцінки витрат, враховує історичні дані про матеріали, норми праці та ринкові коливання цін, що може оптимізувати бюджети проектів і підвищити точність розрахунків.

Вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» виховує патріотизм, економічну культуру та критичне мислення у молодого покоління українців, особливо у контексті національного відродження після викликів війни та трансформацій. Виховує національну ідентичність, підкреслюючи українську економічну думку у світовій науці та формуванні економічної культури суспільства. Це завдяки розумінню уроків минулого – від Гетьманщини до ринкових реформ – для свідомого патріотизму та спротиву зовнішнім впливам. Виховує гуманізм, толерантність до альтернативних підходів і готовність до етичних рішень у бізнесі та державному управлінні.

Знання історичних закономірностей допоможе передбачити економічні кризи та сформувавши стратегію розвитку, і, що найголовніше, протидіяти маніпуляціям. У воєнний час це зміцнює стійкість нації, сприяючи інтелектуальному зростанню та інтеграції українського неоціненного досвіду в глобальний контекст.

Вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» з інтеграцією ШІ (штучного інтелекту) посилить когнітивні компетенції студентів КНУБА, дозволяючи аналізувати історичні процеси через інтерактивні інструменти та персоналізоване навчання. ШІ допомагає візуалізувати еволюцію економічних шкіл, моделювати сценарії та обробляти великі обсяги історичних даних. Такий підхід актуальний для академічного контексту КНУБА, де дисципліна формує економічний світогляд.

Нагадаємо, що дисципліна охоплює еволюцію господарства від первісного суспільства до сучасних тенденцій, з акцентом на школи економічної думки (меркантилізм, класика, неокласика тощо) в поєднанні з українським контекстом. І щоб досягти мета курсу – формування методології економічного аналізу для розуміння сучасних економічних систем, штучний інтелект допоможе автоматизувати аналіз історичних економічних подій, моделювати еволюцію ідей та персоналізувати вивчення, тобто пришвидшить процес освоєння матеріалу та зробить його більш яскравим та запам'ятовувачим. Це поєд-

нання розвине критичне мислення через інтерактивні симуляції та підходи, керовані даними.

ШІ–платформи такі, як ChatGPT чи спеціалізовані моделі, генерують часові рамки еволюції шкіл (від меркантилізму до кейнсіанства) та візуалізують економічні цикли. Студенти КНУБА можуть використовувати ШІ для аналізу первинних джерел, перекладів класичних праць А. Сміта «Дослідження про природу та причини багатства народів» чи К. Маркса «Капітал». Це прискорює освоєння складних концепцій, зменшуючи рутинний пошук даних.

Переваги в когнітивному розвитку заключаються в формуванні навичок prompt engineering для точних запитів про економічну теорію, які розвивають аналітичне мислення та прогнозування. У контексті КНУБА ШІ моделює застосування ідей до економіки у будівництві, наприклад, симуляцію інфляційних впливів на проекти. Виклики включають перевірку ШІ на підвищення ефективності впровадження проектів та етичні аспекти його використання.

Практичні рекомендації для студентів КНУБА:

- інтегрувати ШІ на семінарських заняттях – генерувати дискусійні кейси з історії фінансових криз (1929, 2008 рр.),
- розробляти реферати з ШІ–аналізом національної економічної думки,
- використовувати інструменти такі, як Google Bard чи Midjourney для інфографіки етапів думки.

Такий підхід робить дисципліну актуальною для сучасної економіки з орієнтацією на будівельну галузь народного господарства.

Кроки адаптації:

- визначити цілі – розбити програму на модулі (наприклад, меркантилізм, класика), інтегруючи ШІ для генерації персональних таймланів (від англ. Timeline – лінія часу) та тестів,
- зібрати дані – використовувати ШІ для обробки історичних текстів (А.Сміт, К.Маркс), створюючи бази даних з первинними джерелами;
- інтегрувати інструменти – впровадити ChatGPT для промт–запитів про школу думок чи Google Bard для циклів візуалізації.

Методи навчання ШІ забезпечують адаптивні плани: алгоритми кластеризації групують студентів за рівнем, пропонуючи завдання від простих фактів до аналізу криз (1929, 2008). Автоматизований зворотний зв'язок прискорює освоєння знань, а симуляційна модель дозволяє застосувати вивчену теорію до прогнозування інфляції в будівництві.

Слід зазначити, що звичайно не варто бездумно використовувати ШІ при вивченні дисципліни, потрібно перевіряти його на упередження через етичні модулі та комбінувати з традиційними лекціями. Але, разом з тим, пілотним проектом в КНУБА потрібно запровадити навчання не тільки студентів, а й викладачів широко застосовувати семінари з ШІ–кейсами, індивідуальні роботи з AI–аналізом вітчизняної думки. І фінансування та підготовка викладачів – це ключ до успіху та конкурентоспроможності в стрімко розвиваючому суспільстві та в умовах швидкого застарівання знань та методів навчання. Цифрові інструменти значно полегшують вивчення «Історії економіки та економічної думки», як і будь–якої іншої дисципліни, дозволяючи студентам КНУБА аналізувати еволюцію ідей через інтерактивні цікаві симуляції та бази даних. Це особливо актуально для з'єднання з ШІ в контексті підготовки фахівців–економістів, бухгалтерів, маркетологів тощо в будівельній галузі.

ChatGPT або Google Gemini генерують пояснення шкіл (меркантилізм, класика), timelines криз та дискусійні кейси. Студенти формулюють підказки для аналізу праць (А.Сміта чи Дж.М. Кейнса), отримуючи миттєвий зворотний зв'язок. Такі інструменти як Perplexity AI шукають первинні джерела з цитатами.

Також можуть стати в нагоді візуалізаційні платформи: Yableau Public або Power BI, які моделюють економічні цикли, інфляцію та зростання від античності до сучасності. Midjourney створює інфографіку етапів думок, а TimelineJS візуалізує хронологію ідей. Для студентів КНУБА буде корисним з допомогою даних платформ прослідкувати симуляцію впливу теорії на процеси у будівельній галузі виробництва.

Навчальні платформи та бази можуть сприяти вдосконаленню самостійної роботи студентів такі, як Khan Academy та Coursera пропонують курси з історії економіки з тестами, Prometheus – українські модулі. Econlib.org та History of Economic Thought (hetwebsite) надають безкоштовні тексти та біографії. Moodle або Google Classroom інтегрують ці ресурси для групової роботи. Останнє передове досягнення науки і техніки вже активно впроваджується всіма викладачами КНУБА в освітньому процесі [5].

Наведемо алгоритм застосування пропонувананих платформ. Як приклад, студенти просять ChatGPT перефразувати та проаналізува-

ти фрагменти «Багатства народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй» А.Сміта, порівнюючи з сучасними ринками нерухомості або іншими секторами економіки. Результати завдання оцінює точність інтерпретації та перевірка на упередження штучним інтелектом.

Інший приклад, студенти моделюють симуляцію криз. Використовуючи Gemini, відтворюють Велику депресію 1929 р. чи кризу 2008 р. Вони вводять параметри (інфляція, безробіття) і прогнозують реакцію кейнсіанців і монетаристів. Групове завдання: адаптувати модель до української економіки у сфері будівництва в 2022–2025 рр., з візуалізацією в Tableau.

Також ШІ може створити підґрунтя для генерації жвавих дискусій, вибудувавши рольові дебати: один студент – меркантиліст, інший – неокласик, обговорюючи протекціонізм у контексті ЄС для України. Типове завдання: генерувати аргументи через Perplexity AI та проводити онлайн–дискусію в Moodle. Таким чином фіксується рефлексія про етичне використання ШІ.

Midjourney генерує випуск етапів думок (від античності до цифрової економіки), а TimelineJS структурує хронологію подій. На практиці це може виглядати так: у рефераті студент повинен, використавши ШІ–аналіз української школи М. Туган–Барановського та відслідкувати її вплив на сучасні проекти КНУБА.

Висновки

Історичний підхід до економіки та думки зможе надати студентам КНУБА інструменти для створення глобального досвіду, кращого осмислення актуальних проблем та наукового прогнозування їх розв'язань у сферах економіки, маркетингу, обліку, аудиту й адміністрування. Дослідження історичних аспектів економіки дає можливість озброїти майбутніх фахівців КНУБА (економістів, маркетологів, обліковців, аудиторів, адміністративного та управлінського персоналу) досвідом людства для аналізу та прогнозування сучасних економічних викликів.

А стосовно новітніх, інноваційних методів опанування програмного матеріалу еа прикладі дисципліни «Історія економіки та економічної думки» можемо віднести:

- поєднувати ШІ з традиційними лекціями (щотижневі завдання з AI–аналізом),
- забезпечити етичне використання ШІ в роботі студентів,

«Історія економіки та економічної думки» ефективно засвоюватиметься з використанням ШІ через практичні завдання, що розвиватимуть аналітичні навички студентів КНУБА. Такі вправи включатимуть симуляції, створення контенту та критичний аналіз історичних ідей за допомогою AI–інструментів. Вони роблять навчання інтерактивним та дають можливість пристосувати до практичних кейсів на будівельному виробництві та загалом у будівельній галузі.

Список використаних джерел:

1. Омеляненко О. П., Зінченко М. М. Історія економіки та економічної думки як когнітивна складова підготовки бакалаврів в КНУБА // Шляхи підвищення ефективності в умовах формування ринкових відносин. – 2015. – Вип.33. – С. 129–137.

2. Історія економіки та економічної думки: робоча програма освітньої компоненти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/ok-11-istoriya-ekonomiky-ta-ekonomichnoyi-dumky.pdf> (дата звернення: 06.01.2026).

3. Економічна історія України : іст.–екон. дослідж. : в 2 т. / [Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін. ; відп. ред. В. А. Смолій] ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ : Ніка–Центр, 2011.

4. Супрун Н. А. Економічні причини та наслідки голодомору в Україні // Історія нар. госп-ва та екон. думки України. 2023. Вип. 56. С.225–254.

5. Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://org2.knuba.edu.ua/> (дата звернення: 06.01.2026).

References.

1. Omelianenko, O. P., & Zinchenko, M. M. (2015). Istoriiia ekonomiky ta ekonomichnoi dumky yak kohnityvna skladova pidhotovky bakalavriv v KNUBA [History of economics and economic thought as a cognitive component of bachelor training at KNUBA]. Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn, (33), 129–137.

2. KNUBA. (2024). Istoriiia ekonomiky ta ekonomichnoi dumky: robocha prohrama osvitnoi komponenty [History of economics and economic thought: work program of the educational component]. Retrieved January 6,

2026, from <https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2024/02/ok-11-istoriya-ekonomiky-ta-ekonomichnoyi-dumky.pdf>

3. Smolii, V. A. (Ed.). (2011). Ekonomichna istoriia Ukrainy: ist.–ekon. doslidzh. [Economic history of Ukraine: hist.–econ. research] (Vols. 1–2). Nika–Tsentr.

4. Suprun, N. A. (2023). Ekonomichni prychny ta naslidky holodomoru v Ukraini [Economic reasons and consequences of the Holodomor in Ukraine]. Istoriiia nar. hosp–va ta ekon. dumky Ukrainy, (56), 225–254.

5. Kyiv National University of Construction and Architecture. (2026). Osvitnii sait Kyivskoho natsionalnoho universytetu budivnytstva i arkhitektury [Educational site of Kyiv National University of Construction and Architecture]. Retrieved January 6, 2026, from <https://org2.knuba.edu.ua/>

Дані про авторів:

Чернявська Юлія Борисівна,

к. е. н, доцент, Київський національний університет будівництва і архітектури

ORCID:<http://orcid.org/0000-0003-1576-281X>

e-mail: gnyiztwp@ukr.net

Серватинська Інна Миколаївна,

к. е. н, доцент, Київський національний університет будівництва і архітектури

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-4959-9056>

e-mail: iservatinskaya@gmail.com

Data about the authors

Yulia Cherniavska,

Ph.D. of Economic, associate professor, associate professor of the Economic Theory, Accounting and Taxation Department, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine

e-mail: gnyiztwp@ukr.net

Servatynska Inna,

Ph.D. of Economic, associate professor, associate professor of the Economic Theory, Accounting and Taxation Department, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine

e-mail: iservatinskaya@gmail.com

Надходження статті до редакції 02.01.2026

Прийнято до друку 13.01.2026

Опубліковано 29.01.2026